

አብቲ ዝግበር ናይ ምርምር መጽናዕቲ ዘለኩም መሰል፡- ንሳብኩን ግዳድ ስደት ብዝምልከት ኣብ ዝግበር ናይ ምርምር መጽናዕቲ ንዝሳተፉ ሰባት ዚኸውን ሓበሬታ ዝሓዘ ወረቐት፤

አብቲ ዝግበር ሓደ ናይ ምርምር መጽናዕቲ ፕሮጀክት ምክፋልካ ድምጽኻ ንኸተስምዕ ኣጋጣሚ ዕድል ይኸፍተልካ እዩ። ይኹን እምበር ዘይምቹእ እዩ፤ ጊዜኻን ወይ ገንዘብኻን እውን ዘጥፍእ እዩ፤ ከምኡውን / ወይ ከአ ብኣካላዊን ወይ ብስምዒታዊን መዳይ ከም እትሸቐረር ይገብረካ እዩ። እዚ ናይ ሓበሬታ ወረቐት እዚ ድማ ቐንዲ ኣወዳድቻ ቻላትን ከምኡውን ብዛዕባ ዘለካ መሰላትን ብዝርዝር ዚገልጽ እዩ።

ብፍታውን፣ ፍልጠትን ፍቓደኛ ምዃን

ከምዚ ክበሃል ከሎ ድማ ኣብቲ ዝግበር ዝኾነ ይኹን ናይ ምርምር መጽናዕቲ ፕሮጀክት ክትካፈል ትደሊ እንተ ኹንካን ወይ እንተ ዘይኹንካን ትውስኖ ንሰኻ ባዕልኻ ጥራይ ኢኻ፡፡ እስኪ ነዚ ብዝርዝር ክፋፊልና ንርእዮ።

ወለንታዊ ማለት ብፍታውካን ብናይ ባዕልኻ ፍቓድን መሪጽካ ብናጽነት ምውሳን ምኽኣል ማለት እዩ— ኣብኡ ንምክፋል እምቢ ብምባልካ ዝሞሃበካ መቐጸዕቲ ኣይህሉን፤ ከምኡውን ኣብቲ ዝግበር መጽናዕቲ ብምክፋልካ ትረኽቦ (ከም ብዙሕ ናይ ገንዘብ መጠን ዝበለ) ዓቢ ጥቕሚታት'ውን የብሉን።

- ኣብዚ ንምክፋል ብምእባይካ ምኽንያት ግብእ ግልጋሎታትን ተንቀሳቐሲ ንብረትን ካብ ምርካብ ኣይትኸልከልን።
- ሓደ ዝኾነ ውልቀሰብ፣ መንግስታዊ ቦዓል ሥልጣን፣ ወይ ከአ ሓደ ትካል ኣብቲ ዝግበር መጽናዕታዊ ምርምር ክትካፈል ዋላ'ኳ እንተ ደፋፋኡኻ፣ ነቲ ዝበሉኻ ክተትግብሮ ግድን ኣይኮነን፣ ዋላ እንተ ዘይተኸፈልካ እውን ዝኾነ ይኹን ግልጋሎታትን ጥሪትን ክትረከብ ትኸእል ኢኻ።

ምሉእ ኣፍልጦ ምርካብ (Informed) ማለት እቲ ዝግበር መጽናዕታዊ ምርምር ስለምንታይ ምዃኑ ናይ ምፍላጥ መሰል ኣለካ፣ እዚ ድማ እንታይ ክትገብር ከም ዝተሓተትካን፣ ኣብኡ ብምክፋልካ እውን ክስዕቦ ዝኸእል ጥቕሚን ሓደጋታቱን እንታይ ምዃኖም ምፍላጥ እዩ።

- እቲ ምርምር ንኸንደይ ዝኣክል ጊዜ ኸምዝወሰድ፣ እንታይ ድማ ክትገብር ከመዘሎካን ክትሓትት ኣለካ፣
- እቲ መጽናዕታዊ ምርምር ብኸመይ ክካፈል ከም ዘለዎ፣ ከምኡውን ናይቲ ዝግበር መጽናዕታዊ ምርምር ውጽኢታት ብኸመይ ክትረኽቡ ኸም እትኸእል እውን ክትፈልጥ ትኸእል ኢኻ።

© Christina Clark-Kazak, 2021. Translation by Access Alliance Language Services. CC BY-NC-SA 4.0

አብቲ ዝግበር ናይ ምርምር መጽናዕቲ ዘለኩም መሰል፡- ንሳብን ግዳድ ስደት ብዝምልከት ኣብ ዝግበር ናይ ምርምር መጽናዕቲ ንዝሳተፉ ሰባት ዚኸውን ሓበሬታ ዝሓዘ ወረቐት፤

- ነዚ ሓበሬታ እዚ በቲ ክትርድኡ ትኽእል ቛንቋ ናይ ምርካብ መሰል ኣለካ፤ ኣድላዪ እንተኾይኑ እውን ትርጉም ወይ መብርሂ ንምርካም ክትሓትት ትኽእል ኢኻ።
- ሕቶታት ወይ ሻቕሎታት ምስ ዝህልወካ፤ ክትጥቀመሉ ዘኽእል ናይ ሓበሬታ ኣድራሻ እቲ ተመራማሪ ኺህበካ ኣለዎ። ጽንሕ ኢልካ ድማ ኻብቲ መጽናዕቲ ክትርሕቕ እንተ ደሊኻ ነቲ ናይ ሓበሬታ ኣድራሻ እዚ ክትጥቀመሉ ትኽእል ኢኻ።
- ኣብ ዝኾነ ይኹን እዋን ሕቶታት ናይ ምሕታት መሰል ኣለካ።

ፍቓደኛ ምዃን ክባሃል ከሎ ኣብቲ ኣኼባ ንክትሳተፍ ብንጹር ትሳማማዓሉ ኢኻ ማለት እዩ።

- ኣብ ክንዳኻ ኾይኑ ኺሰማማዕልካ ዚኽእል ካልእ ሰብ የለን (ብዘይካ እቶም ናኡሽቱን ወይ ብዙሕ ናይ ምስትውዓል ክእለት ዘይብሎም ዓበይቲ ሰባት፤ ኣብ ከምዚ ዝኣመሰለ ኹነታት ብዛዕባ ዘሎ ስምምዕ ሓበሬታ እንተ ደሊኻ ኣብ ታሕቲ ዘሎ ተመልከት)፤
 - መብዛሕትኡ ጊዜ ኣብቲ ዝግበር መጽናዕታዊ ምርምር ክትካፈል ፍቓደኛ ምዃንካ ብወግዒ ንምሕባር ፎርም ክትፍርም ትሕተት ኢኻ። ቅድሚ ምፍራምካ ወይ ንምፍራም ቅድሚ ምውሳኔካ ድማ ብዛዕባ እዚ ፎርም ምስ ኣዝማድካን፣ ፈተውትኻን፣ ሰራሕተኛታት ሠፈራን፣ ማሕበረሰባዊ ኣባላትን ወይ ዝኾነ ይኹን ሰብ ናይ ምዝታይ መሰል ኣለካ። እቲ ተመራማሪይ እውን ቅዳሕ ናይ እቲ ዝፈረምካዮ ፎርም ኪህበካ ኣለዎ።
 - ድልዩትካ እንተ ኾይኑ፣ ፍቓደኛነትካ ብናይ ኣፍ ቃል ንምሃብ ክትሓትት ትኽእል ኢኻ። በቲ ናይ ተመራማሪ መጽናዕታዊ ምርምር ቦርድ (REB).¹ ዝተቐመጠ ናይ ሥነ-ምግባር ረጅሒታት ዝተመርኮሰ እንትኸውን፣ ኩሉ ጊዜ ግና ከምኡ ኪኸውን ኣይኽእልን እዩ።
 - ኣብ ዝኾነ ይኹን እዋን ካብቲ ዝግበር መጽናዕቲ ክተቋርጽ ትኽእል ኢኻ—ነቲ ዝግበር መጽናዕቲ ናይ ምውዳእ ግዴታ የብልካን። ክተቋርጽ እንተ ወሲኑካ ድማ፣ ዝኾነ ይኹን ናትካ ሓበሬታ ኣብ ጥቕሚ ንኺይውዕል ናይ ምሕታት መሰል ኣለካ።
 - ብተወሳኺ ዝኾነ ይኹን ፍሉይ ሕቶ ምምላስ፣ ወይ ከኣ ኣብ ዝኾነ ይኹን ፍሉይ መዳይ እቲ ምርምር ንምክፋል ክትኣቢ ትኽእል ኢኻ።

ስምምዕ ክበሃል ከሎ ትሕቲ ዕድሙ ዝርከብ ሰብ ወይ ናይ ምስትውዓል ክእለቱ ውሱን ዝኾነ ሰብ ኣብዚ ንምስታፍ ተሰማሚዑ ኣሎ ማለት እዩ። ኣብ ከምዚ ዝኣመሰለ ኹነታት ድማ፣ እቲ ዝግበር መጽናዕታዊ ምርምር

¹ ናይ መጽናዕታዊ ምርምር ሥነ-ምግባር ቦርድ (REB) ማለት ኣብቲ ናይ ተመራማሪ ትካል ዝርከብን ንፕሮጀክትታት መጽናዕታዊ ምርምር ብሓልዮት ናይ ምክትታል ሓላፍነት ዘለዎን፣ እቲ ተመራማሪ ነቲ ኣብ ሰነድ እዚ ተገሊጹ ዘሎ ስነ-ምግባራዊ ስርዓታት ከምዘድግ፣ ንምርግጽ ዝቐመ ኮሚቴ እንትኸውን፣ እዚ ናይ መጽናዕታዊ ምርምር ሥነ-ምግባር ቦርድ (REB) ድማ ኣብቲ ዚግበር ጽንዓት ብዛዕባ ናትካ መሰል ዘታብብዕ ጻዕሪ ኪገብር ኣለዎ። .

አብቲ ዝግበር ናይ ምርምር መጽናዕቲ ዘለኩም መሰል፡- ንሳብን ግዳድ ስደት ብዝምልከት ኣብ ዝግበር ናይ ምርምር መጽናዕቲ ንዝሳተፉ ሰባት ዚኸውን ሓበሬታ ዝሓዘ ወረቐት፤

ምእንቲ ክቅጽል ወላዲ ወይ ሞግዚት እውን ፍቓድ ናይ ምሃብ ግድነት ኣለዎ ማለት እዩ። ብኸልእ ኣባሃህላ ስምምዕን ፍቓድኻንትን ዝሓትት ጉዳይ እዩ።

ንብሕታዊነትካን ከምኡ'ውን ምስጢራዊነትካን ምዕቃብ ዘሎ መሰል ማለት ሓደ ተመራማሪ ብዘይ ፍቓድካ ንዓኻ ኹነ ነቲ ኣብቲ ምርምር እትህቦ መልሲ ፈልዩ ኺፈልጥ ኣይክእልን ማለት እዩ። ክትሓሰበሉ ዘሎካ ገለ ነገር፡-

ብሕታዊነት ማለት ፍቓድካ ብምጥሓስ ካብ ዝመጽእ ነገር ወይ ካብ ጣልቃ ኣታውነትን ናጻ ናይ ምጃን መሰልን፤ ከምኡ'ውን ብዛዕባ ናይ ዝሓለፈ ርእሰኻ ዚገልጽ ሓበሬታ ናይ ምቁጽጻር መሰል ምህላው እዩ፡-

- እቲ መጽናዕታዊ ምርምር ብሕታውን ድሕነትን ኣብ ዘለዎ ቦታ፣ ኣብቲ ኻልኣት ኬለልዩኻን ኣብቲ መጽናዕቲ'ውን ኸም እትኸፈልካ ኺፈልጡን ኣብ ዘይክእሉሉ ፍሉይ ቦታ ኪግበር ናይ ምሕታት መሰል ኣሎካ፤ .
- ኣብቲ ዝግበር መጽናዕታዊ ምርምር ውጽኢታቱ ክትፍለጥ ትደሊ ምጃንካን ዘይምጃንካን ናይ ምምራጽ መሰል ኣሎካ። ኣብ ሓደ ሓደ ኹነታት ድማ፣ ዋላኳ ብንጹር እንተ ሓተትካ እቲ ተመራማሪ ነቲ ናይ ሓቂ ስምካ ከይጥቀሙሉ ይክእል እዩ። ምክንያቱ ድማ ነቶም መንነቶም ኪፍለጡ ዘይደልዩ ኻልኣት ሰባት ብሰንክኻ ንክልለዩ ኪገብር ስለ ዝክእል እዩ።
- እቲ ኻብቲ መጽናዕቲ ዚርከብ ሓበሬታ ድማ ብኸመይ ከም ዝጥቀሙሉ ናይ ምፍላጥ መሰል ኣሎካ።
- ተመራመርቲ እውን ብዛዕባ ርኽቦታት እቲ መጽናዕቲ ብኸመይ ክትማሃሮ ከም እትክእል ብንጹር ኪገልጹልካ ኣለዎም።

ምስጢር ዕቃባ ማለት ናይ ብሕታዊ ሓበሬታ ምሕላው ማለት እዩ፤

- እቲ ተመራማሪ ነቲ ዝተኣከበ ሓበሬታ ኻልኣት ሰባት ናብኡ ናይ ምእታው ዕድል ምእንቲ ኸይህልዎም ብዘተኣማምን መገዲ ኺዕቅቡ ይግባእ፤
- ሓበሬታኻ ንክንደይ ዝኣከል ጊዜ ኸም ዝኸዘን፣ ከምኡ'ውን መን ክረኽቦ ከምዝኸል ናይ ምፍላጥ መሰል ኣሎካ፤
- እቲ ተመራማሪ እውን ነዚ ሓበሬታ እዚ ንሳልሳይ ኣካል ኪህቦ ወይ ኪሸጦ ኣይፍቀደሉን እዩ፤
- ኣብ ገሊኡ መዳያት፣ እቲ ተመራማሪ ብዛዕባ ዝሓለፈ ርእሰኻ ዝጎድእ ወይ ንኻልኣት እውን ጉድኣት ዘስዕብ ኮይኑ እንተ ረኺብዎ ንኻልኣት ሓበሬታ ናይ ምግላጽ ሥነ-ምግባራዊ ግዴታ ኺህልዎ እዩ። ብዛዕባ እዚ ድማ ንምስጢራዊ ዕቃባ ክሳብ ክንደየናይ ደረት ክግበረሉ ከምዘለዎ እቲ ስምምዕ ዝግበረሉ ፎርም ብንጹር ኪሓብር ኣለዎ። እንተ ተጠራጢርካ ድማ ሕተት! ካብ ኩሉ መዳይ እቲ ብዛዕባኻ ዝእከብ ሓበሬታ ኣመልኪቱ ስምካ ንኸይፍለጥ (ኣብ ታሕቲ ርእሶ) ንሰኻ ባዕልኻ ኣትሪርካ ክተታሓሳስብ መሰል ኣሎካ።

አብቲ ዝግበር ናይ ምርምር መጽናዕቲ ዘለኩም መሰል፡- ንሳብን ግዳድ ስደት ብዝምልከት ኣብ ዝግበር ናይ ምርምር መጽናዕቲ ንዝሳተፉ ሰባት ዚኸውን ሓበሬታ ዝሓዘ ወረቐት፤

- ኣብ ገሊኡ መዳያት፣ እቲ ተመራማሪ ገለ ገበናዊ ንጥፊታት እነተ ረኺቡ ንፖሊስ ናይ ምንጋር ሕጋዊ ግዴታ ኺህልዎ ይኽእል እዩ። ብዛዕባ እዚ ድማ ንምስጢራዊ ዕቀባ ክሳብ ክንደየናይ ደረት ክግበረሉ ከምዘለዎ እቲ ስምምዕ ዝግበረሉ ፎርም ብንጹር ኪሕብር ኣለዎ። እንተ ተጠራጠርካ ድማ ሕተት! ካብ ኩሉ መዳይ እቲ ብዛዕባኻ ዝእኩብ ሓበሬታ ኣመልኪቱ ስምካ ንኺይፍለጥ (ኣብ ታሕቲ ርኣዮ) ንስኻ ባዕልኻ ኣትሪርካ ክተታሓሳስብ መሰል ኣሎካ።
- ብመስመር ኢንተርኔት ኣቢሉ ኣብ ዝግበር ዳህሳስ መጽናዕቲታት ምላሽ ክትህበሉ ከለኻ፣ ከም ሕቡራት መንግሥታት ኣሜሪካ ዝኣመሰሉ ገለ ሃገራት ኣብ ናይ ኮምፑተር ሰርቨር ዚኽዘን ዝኾነ ይኹን ሓበሬታ ብመንግሥቲ ኪርከብ ከምዝኽእል ክትፈልጥ ኣሎካ። ኣብዚ ኸምዚ ዝኣመሰለ ኹነታት ድማ እቲ ተመራማሪ ብኸመይ መገዲ ምስጢራዊን ብሕታዊን ገይሩ ናይ ምዕቃብ ውሕስነት ከም ዝህብ ክትሓትት መሰል ኣሎካ።

ስም ዘይፍለጥ ክባሃል ከሎ፣ ገለ መለለዩ ሓበሬታ የልቦን ማለት እዩ፣ ስለዚ ድማ ኣሰር ናይ ውሱን መጽናዕቲ ውጽኢታት ተኸቲልካ ንዝኾነ ይኹን ውልቀሰብ ምርካብ ኣይካኣልን ማለት እዩ።

- እዚ ድማ ሓደ ካብቲ ኣብ ላዕሊ ምይይጥ ዝተገብረሉ ምስጢር ደረት ዝግበረሉ መፍትሒ እዩ፡- ሓበሬታ ዝእከበሉ መገዲ ብምርግጋጽ ማለት ድማ ዋላ ሓደ ሰብ የልቦን—ዋላ እቲ ተመራማሪ እንተ ኾነ እውን—ምስ እዚ መጽናዕቲ እዚ ዝተታሓዘ ገለ ሰብ መን ምዃኑ ኺፈልጥ ፈጺሙ ኣይኽእልን ማለት እዩ።
- ናይ ኢሚግሬሽን ባይታ ኹነታትካ ክሳብ ሕጂ ሥሩዕ እንተ ዘይኮይኑ፣ እቶም ተመራመርቲ ሓበሬታኻ ኸም ዘይፍለጥ ንምግባር ብኸመይ ውሕስነት ከም ዚህቡኻ ክትሓትት መሰል ኣሎካ። እንተ ዘይኮይኑ ግና፣ እቲ ዚግበር መጽናዕቲ ኣብ ሓደጋ ኺእትወካ ይኽእል እዩ።

እቲ ተመራማሪ ዋላ ሓንቲ ጉድኣት ዘይምበጻሕ ግዴታ ኣለዎ ኸበሃል ከሎ፣ ጥዕናኻን፣ ኸብርኻን፣ ከምኡውን ድሕነትካን ውሑስ ንምግባር ወትሩ ኣብ ግምት ዘእቱ እዩ።

- መጽናዕታዊ ምርምር ኣብ ዝግበረሉ ዝኾነ ይኹን እዋን ጽቡቕ እንተ ዘይተሰማሀካ፣ ነቲ ተመራማሪ ክትነግሮ መሰል ኣሎካ።
- እቲ ተመራማሪ ድማ ንስኻ ከም እትሸቐረር እንዳገበረካ እንተ ቐጸሉ፣ ንሓደ ትኣምኖ ሰብ (ዓርኪ፣ ኣባል ሥድራ ቤት፣ ናይ ሠፈራ ሰራሕተኛ፣ ገለ ኣባል ማሕበረሰብ) ኸትነግር ኣሎካ፤ ከምኡውን ምስ ናይ መጽናዕታዊ ምርምር ሥነ-ምግባር ቦርድ (REB) ክትራኽብ ኣሎካ። እቲ መወከሲ ሓበሬታ ኣድራሻ ድማ ኣብቲ ስምምዕ ዝግበረሉ ፎርም ሓቢሩ ክረኤይ ኣለዎ፣ ወይ ከኣ ኣብ መርቡብ ኢንተርኔት ሓበሬታ ክተናዲ ትኽእል ኢኻ። ኩለን ዩኒቨርሲቲታን ሆስፒታላትን ድማ ናይ መጽናዕታዊ ምርምር ሥነ-ምግባር ቦርድ (REB) ወይ ካልእ ተመሳሳሊ ኮሚተ ኣለወን።
- ንባህላዊን፣ ሃይማኖታዊን፣ ቀቢላዊን ታሪኽካ ብዘኸብር መገዲ ናይ ኣኸብሮት ኣተሓሕዞ ንኸግበረልካ መሰል ኣሎካ።